Ekonomik Faaliyetlerin Sosyal ve Kültürel Etkileri ile Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Projeleri (12.2.3-12.2.4)

12.2.3. Ekonomik faaliyetlerin bir bölgenin demografik, sosyal ve kültürel yapısı üzerindeki etkilerini açıklar. · 12.2.4. Türkiye'de bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla hazırlanan Bölgesel Kalkınma Projelerini (GAP, DAP, DOKAP, KOP, ZBK, YHGP) analiz eder. · Bölgesel kalkınma projelerinin uygulanmasıyla ortaya çıkan tarımsal, endüstriyel ve sosyo-kültürel değişimleri değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Ekonomik faaliyetlerin gelişmesi istihdam yaratır, göç çeker, kentsel altyapıyı dönüştürür ve eğitim-sağlık hizmetlerini geliştirir.
- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Fırat ve Dicle nehirleri üzerinde barajlar ve sulama tünelleriyle tarımsal sanayiyi canlandıran en büyük projedir.
- Konya Ovası Projesi (KOP), Mavi Tünel ile Göksu Nehri'nin sularını Konya Kapalı Havzası'na aktararak yeraltı sularının tükenmesini önlemeyi amaçlar.
- DOKAP kıyı ulaşımı ve yayla turizmini (Yeşil Yol); ZBK taşkömürü ve liman modernizasyonunu; DAP ise meralar ve hayvancılığı geliştirmeyi hedefler.

1 EŞLEŞTİRME

Görseldeki Türkiye bölgesel kalkınma projelerini temel odak hedefleriyle eşleştiriniz.

1. GAP	2. KOP	3. DOKAP	4. ZBK
Fırat-Dicle Sulu Tarım	Mavi Tünel Göksu Suyu	Yeşil Yol Ekoturizm	Filyos Limanı Sanayi

c 1. GAP
a 2. KOP
d 3. DOKAP
b 4. ZBK

a) Mavi Tünel ile Göksu suyunu Konya Ovası'na aktararak tarımı kurtarma
b) Filyos Vadisi limanı ve taşkömürü havzasında sanayi dönüşümü sağlama
c) Fırat ve Dicle üzerinde baraj, hidroelektrik ve sulama tünelleri kurma
d) Yeşil Yol projesiyle yaylaları birbirine bağlayıp ekoturizmi canlandırma

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki bölgesel kalkınma dinamiklerine göre yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

BÖLGESEL KALKINMA STRATEJİLERİ

Göçü Önleme	Altyapı & Ticaret
Yerinde istihdam ve refah	Ulaşım, baraj ve limanlar

	D	Y
Bölgesel kalkınma projelerinin ortak amacı bölgeler arası refah farklarını azaltmaktır.	✓	
GAP'ın faaliyete geçmesi Güneydoğu Anadolu'dan batıya olan mevsimlik göçü hızlandırmıştır.		✓
DAP kapsamında meraların ıslahı ve büyükbaş hayvancılığın modernleşmesi hedeflenir.	✓	
Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP) sadece nükleer enerji santralleri kurmayı amaçlar.		✓

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) etki haritası incelendiğinde, sulu tarıma geçişle birlikte bölgede ekim alanı ve üretiminde Türkiye birincisi olunan sanayi bitkisi hangisidir?

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ (GAP) TARIMSAL ETKİSİ

Pamukta Türkiye Lideri	Enerji ve İstihdam
Şanlıurfa ve Harran Ovası sulaması	Atatürk Barajı ve sanayi dönüşümü

(A) Pamuk üretimi
(B) Fındık üretimi
(C) Çay üretimi
(D) Şeker pancarı

4 KISA CEVAP

Görseldeki KOP kapsamında Akdeniz'e dökülen Göksu Nehri sularını Konya Kapalı Havzası'na taşıyan tünelin adını yazınız.

KONYA OVASI PROJESİ (KOP) VE MAVİ TÜNEL

Göksu Nehri Havzası → Mavi Tünel → Konya Kapalı Havzası

Yeraltı suyu çekilmesini ve obruk oluşumunu engelleme hedefi

Mavi Tünel projesidir.

5 TABLOYU TAMAMLA

İllerimizi dâhil oldukları bölgesel kalkınma projelerine göre tabloda işaretleyiniz.

Özellik / Kriter	GAP veya KOP Kapsamında	DOKAP veya ZBK Kapsamında
Şanlıurfa ve Diyarbakır	✓	—
Konya, Karaman ve Aksaray	✓	—
Trabzon, Rize ve Artvin	—	✓
Zonguldak, Bartın ve Karabük	—	✓

6 SIRALAMA

Görseldeki bir bölgesel kalkınma projesinin hayata geçirilme evrelerini mantıksal olarak 1'den 4'e kadar sıralayınız.

BÖLGESEL KALKINMA PROJE AŞAMALARI

1. Sorun Tespiti → 2. Planlama → 3. Altyapı İnşası → 4. İstihdam

1 Bölgenin doğal kaynak ve insan potansiyeli sorunlarının tespiti

3 Sulama kanalları, sanayi tesisleri ve turizm yollarının inşası

2 Sürdürülebilir su, ulaşım ve enerji altyapı projelerinin hazırlanması

4 Tarımsal verim artışı, sanayileşme ve bölge içi istihdamın yükselmesi

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki DOKAP yayla turizmi projesi panosuna göre, Karadeniz yaylalarını birbirine entegre ederek sürdürülebilir turizmi geliştirmeyi amaçlayan ana arter projenin adı nedir?

DOKAP VE YEŞİL YOL YAYLA TURİZMİ PROJESİ

Samsun'dan Artvin'e yaylaları birbirine bağlayan doğa koridoru

Ekoturizm, organik tarım ve geleneksel el sanatlarını canlandırma

(A) Yeşil Yol Projesi
(B) Mavi Tünel Projesi
(C) İpek Yolu Hattı
(D) GAP Sulama Kanalı

8 KISA CEVAP

ZBK projesi kapsamında Batı Karadeniz'in dünyaya açılan devasa ticaret kapısı olarak inşa edilen limanın adını yazınız.

Filyos Limanıdır.

9 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Bölgesel kalkınmanın sosyal ve kültürel etkilerine dair yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

	D	Y
Sanayileşme ve tarımsal modernleşme kadının ekonomik hayata katılımını güçlendirir.	☑	☐
Kalkınma projeleri uygulanan bölgelerde okullaşma oranı ve mesleki eğitim geriler.	☐	☑
Yayla turizmi yerel el sanatları ve yöresel gastronominin korunmasını destekler.	☑	☐
Projeler kırsal nüfusun tamamen tasfiye edilerek herkesin şehre taşınmasını hedefler.	☐	☑

10 EŞLEŞTİRME

Görseldeki bölgesel kalkınma projelerini en karakteristik su kaynağı veya coğrafi havzasıyla eşleştiriniz.

1. GAP	2. KOP	3. YHGP	4. ZBK
Fırat Dicle	Göksu Konya	Yeşilırmak	Filyos Kıyı

a 1. GAP Havzası
d 2. KOP Havzası
c 3. YHGP Havzası
b 4. ZBK Bölgesi

a) Fırat ve Dicle nehirleri üzerindeki barajlar ve kanallar
b) Filyos Çayı ve Karadeniz kıyı sanayi koridoru
c) Yeşilırmak Nehri ve kollarında taşkın kontrol havzası
d) Göksu Nehri ve Konya Kapalı Havzası su kaynakları

11 ŞİFRELİ KELİME

Görseldeki kalkınma ipuçlarından yararlanarak bulmacayı çözünüz. Turuncu anahtar kutulardaki harflerle şifrelenmiş kalkınma terimini bulunuz.

BÖLGESEL KALKINMA KAVRAM BULMACASI

PAMUK · RİZE · OVA · JEOTERMAL · EKONOMİ

İpuçlarını çözerek gizli kalkınma terimini (5 harf) bulunuz.

GAP ile Güneydoğu'da üretimi katlanan beyaz altın bitkisi	P A M U K
DOKAP kapsamında çay ve yayla turizmiyle öne çıkan ilimiz	R İ Z E
KOP sulamasıyla obruk oluşumu engellenen geniş düzlük	O V A
Kalkınmada alternatif temiz yeraltı sıcak su enerjisi	J E O T E R M A L
Bölgesel kalkınmanın can damarı olan üretim ve ticaret çarkı	E K O N O M İ

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

PROJE

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Konya Ovası'nda aşırı yeraltı suyu kullanımının yol açtığı çevresel jeomorfolojik afeti ve çözümünü açıklayınız.

Obruklar oluşur; çözüm Mavi Tünel ve tasarruflu damla sulamaya geçiştir.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.